

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кафедра географії та туризму

Завідувач кафедри
_____ / С.В. Гришко
(протокол № 3 від 26.09.2023 р.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИЗМУ. МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ
ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ**

(з методичними рекомендаціями)
для здобувачів вищої освіти

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Галузь знань: **24 Сфера обслуговування**

Спеціальність: **242 Туризм**

Освітня програма: **Туризм**

Запоріжжя, 2023 р.

Розробники:

Арсененко І.А., к.геогр.н., доцент; Донченко Л.М., к.геогр.н., доцент; Донець І.А., к.геогр.н., доцент.

ПОГОДЖЕНО: Гарант освітньої програми

Донець І.А.

Робоча програма навчальної практики “Організація туристичних подорожей” складена відповідно до освітньої програми Туризм, спеціальності 242 Туризм та рекреація, першого рівня (бакалаврського)

1. Мета практики: закріплення теоретичних знань отриманих студентами при вивченні дисципліни «Організація туризму» (Модуль 1. Основи туризмознавства; Модуль 2. Організація туристичних подорожей); оволодіння практичними знаннями, професійними вміннями та навичками, необхідними для здійснення туристичного обслуговування, підготовки, організації та проведення туристичних подорожей.

Основними завданнями практики є:

- отримання чіткого уявлення про призначення і місце підприємств індустрії туризму у туристичній галузі окремого регіону, країни в цілому;
- ознайомлення з організацією роботи туристичного підприємства, його служб, підрозділів;
- вивчення умов і методів роботи кваліфікованих провідних працівників підприємства;
- чітке розуміння послідовності технологічних процесів виробництва, знайомство з устаткуванням і програмним забезпеченням, контролем за якістю турпродукту і обслуговуванням споживачів;
- вивчення порядку організації і забезпечення робочих місць, охорони праці й протипожежної безпеки;
- набуття навичок роботи у колективі;
- вивчення динаміки основних техніко-економічних показників;
- збір, обробка, аналіз та систематизація фактичного матеріалу для звіту, виконання курсових проектів (робіт).

За результати практики здобувачі вищої освіти повинні знати:

- законодавчі та інструктивні документи в сфері туризму;
- організаційну структуру туристичного підприємства;
- сучасні форми та методи організації туристичної діяльності;
- взаємовідносини туристичного підприємства з постачальниками та споживачами туристичних послуг;
- зміст професійної діяльності фахівців з туризму;
- специфіку надання окремих туристичних послуг;
- специфіку організації різних видів подорожей.

За результати практики здобувачі вищої освіти повинні вміти:

- організувати роботу по збору і систематизації матеріалів про роботу підприємства і його підрозділів;
- здійснювати туристичне обслуговування з урахуванням галузевих стандартів;
- працювати з прайс-листами, каталогами партнерів;
- надавати консультації щодо країни подорожі;
- оформлювати пакет документів для туристів;
- надавати консультації щодо візової, страхової підтримки;
- приймати участь у створенні турпродукту;

- використовувати рекламні заходи для просування тур продукту;
- підбирати, аналізувати, систематизувати нормативно-правові, інформаційні, звітні та статистичні матеріали;
- аналізувати ефективність надання певних туристичних послуг та розробляти пропозиції щодо покращення туристичного обслуговування.

2. Перелік програмних компетентностей, які набуваються під час практики:

Оволодіти загальними компетентностями:

- ЗК1. Розуміння та власне осмислення основних світоглядних концепцій і принципів у навчанні і професійній діяльності.
- ЗК2. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК3. Екологічність мислення та соціальна відповідальність.
- ЗК4. Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.
- ЗК5. Здатність зосереджуватись на якості та результаті при виконанні завдань.
- ЗК6. Навички використання інформаційних та комунікативних технологій.
- ЗК7. Здатність визначати, формулювати і вирішувати проблеми.
- ЗК8. Здатність спілкуватися рідною та іноземною (ними) мовою (мовами)

Фахові компетентності:

- ФК1. Знання і розуміння предметної області своєї професії.
- ФК2. Уміння застосовувати фахові знання на практиці.
- ФК4. Здатність орієнтуватись в організації – туристично-рекреаційного простору.
- ФК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.
- ФК6. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).
- ФК7. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.
- ФК9. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.
- ФК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.
- ФК11. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку.
- ФК12. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.
- ФК14. Здатність працювати у полікультурному середовищі.
- ФК15. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.
- ФК16. Уміння працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

3. Заплановані програмні результати навчання:

Когнітивна (пізнавальна сфера)

ПРН1. Називати та відтворювати основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПРН2. Визначати зміст базових понять з туризмознавства та організації туристичного обслуговування, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН3. Називати основні форми і види туризму, здійснювати їх класифікацію.

ПРН4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПРН5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПРН6. Виявляти і пояснювати принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПРН7. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

ПРН8. Ідентифікувати та аналізувати туристичну документацію.

ПРН9. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПРН10. Розуміння принципів і процесів щодо організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

Афективна (емоційна) сфера

ПРН11. Демонструвати навички володіння державною та іноземними (ною) мовами (мовою).

ПРН15. Проявляти професійну толерантність до етичних принципів.

Психомоторна сфера

ПРН16. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПРН17. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях;

ПРН18. Відстоювати свої погляди в розв'язанні професійних завдань.

ПРН19. Виявляти проблемні ситуації.

ПРН20. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПРН21. Демонструвати виконання професійних завдань у стандартних та невизначених ситуаціях.

4. Бази проходження практики.

Таблиця 1

№	База практики	№ договору/угоди, дата укладання	Дата закінчення терміну дії договору/угоди
1.	В умовах воєнного стану База практики за місцем проживання (тимчасового знаходження) здобувача вищої освіти)	Не має потреби	
2.	ТОВ Туристична агенція «Імперія тур» (м. Черкаси)		

5. Зміст практики

5.1. Опис навчальної практики

Таблиця 1

Найменування показників	Ступінь вищої освіти галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика практики
Кредитів: 3 Загальна кількість годин - 90 Тижневих годин: 40	Ступінь вищої освіти - бакалавр Галузь знань – 24 Сфера обслуговування Спеціальність – 242 Туризм	Назва практики: Організація туристичних подорожей Семестр: 4 Термін проходження практики: 1 тиждень Вид контролю: інтегрований залік. Складова частина ОК Організація туризму. М2. Організація туристичних подорожей.

Навчальна практика Організація туристичних подорожей складова частина ОК Організація туризму. М2. Організація туристичних подорожей.

Зміст практики поділений на окремі теми, вивчення яких в сукупності формують необхідні знання і вміння, потрібні для підготовки та організації туристичних подорожей. Для вивчення кожної теми необхідно виконання

певної кількості практичних завдань. Дані завдання логічно пов'язані між собою і уявляють послідовні етапи оволодіння темою. Для виконання завдань необхідно ознайомитись з рекомендаціями та виконувати їх, дотримуючись вказаної послідовності.

Навчальна практика Організація туристичних подорожей проводиться, більшою частиною на підприємствах індустрії туризму.

БЛОК I. Організація туристичних подорожей.

Змістовий модуль 1. Умови та принципи діяльності туристичних підприємств на ринку України

Тема 1. Умови створення та функціонування туристичного підприємства

Законодавчі та нормативні умови провадження господарської діяльності з організації іноземного, внутрішнього, зарубіжного туризму, екскурсійної діяльності.

Етапи створення туристичного підприємства та запровадження підприємницької діяльності з надання туристичних послуг.

Особливості функціонування туристичних підприємств в Україні різних форм власності та організаційно-правових форм господарювання. Основні умови започаткування та роботи туристичної фірми.

Ліцензування та сертифікація туристичних послуг в Україні.

Матеріальна база, кадрове забезпечення туристичної фірми.

Обладнання та оформлення офісу туристичної фірми. Організація роботи front-, back-офісів та call-центру туроператорів.

Туроперейтинг. Агентський бізнес та формування агентської мережі. Агентський бізнес в туризмі. Види та форми агентської роботи.

Організація агентського бізнесу з продажу квитків на авіа-, залізничні та автотранспортні перевезення.

Тема 2. Технологія створення туристичного продукту та формування його асортименту

Вибір географії подорожей туристичним підприємством (фірмою). Основні туристичні регіони та райони України. Розвиненість туристичної інфраструктури впродовж транспортних коридорів.

Характеристика асортименту послуг туристичної фірми.

Планування туристичних подорожей. Технологічний процес підготовки, реалізації та проведення туру.

Аквізиція туристів та засоби залучення туристів. Культура обслуговування та основні правила прийому клієнтів.

Організація туристичного обслуговування різних типів споживачів.

Особливості формування психологічного комфорту при здійсненні групових подорожей. Завдання та обов'язки керівника туристичної групи.

Тема 3. Принципи формування програм перебування туристів та організація обслуговування клієнтів

Програмне обслуговування у туризмі. Правила та порядок складання програм перебування туристів. Особливості створення програм перебування

туристів в залежності від видів туризму, інфраструктури курорту та місцевості основного перебування.

Види та характеристика програмних заходів в туризмі.

Умови виконання програм перебування туристів. Створення бази реалізації програм перебування, партнерська робота з підприємствами розміщення туристів та транспортними компаніями. Завантаження підприємств розміщення та складання графіків заїздів (для підприємств сезонної дії та лікувально-оздоровчого профілю).

Техніка та технологія продажів в туристичній фірмі. Комунікації у безпосередньому спілкуванні та методи продажу, формування основних каналів збуту продукту.

Форми та стилі обслуговування клієнтів. Типовий портрет основної клієнтури туристичної фірми. Порівняльний аналіз (позиціонування) пропозиції туристичної фірми відносно основних конкурентів; переваги власного турпродукту. Змістовність програм обслуговування та комплексність тур продукту, а також його відповідність вимогам певних типів туристів.

Формування комунікаційних навичок менеджера з продажів туристичної фірми.

Професійна етика та культура обслуговування клієнтів. Професійні стандарти працівників туристичної фірми.

Змістовий модуль 2. Організація транспортних подорожей та перевезень

Тема 4. Загальні принципи організації транспортного обслуговування туристів

Види транспортних подорожей та їх характеристика.

Перелік нормативно-законодавчих актів, що регулюють міжнародні транспортні перевезення.

Перевізні документи та правила їх оформлення.

Питання безпеки туристичних транспортних подорожей. Перелік заходів, призначених для забезпечення транспортних подорожей.

Основні вимоги щодо поведінки пасажирів (туристів) при транспортуванні різними видами транспортних засобів.

Особливості розробки транспортних маршрутів.

Вимоги щодо парку транспортних засобів для перевезення туристів.

Вимоги щодо перевезень туристів на рейсових та чартерних маршрутах.

Характеристика системи міжнародних транспортних перевезень.

Тема 5. Туристичні перевезення на авіатранспорті

Технологія обслуговування туристів на авіатранспорті

Основні види тарифів на авіатранспорті, що використовуються при формуванні ціни на авіа переліт туристів. Система пільг, що використовується на авіатранспорті.

Умови організації чартерних перевезень. Авіа-чартер.

Класи авіа перельотів. Система тарифів та пільг на авіатранспорті.

Особливості перевезення багажу туристів. Організація карго-рейсів.

Порядок отримання сертифікату на продаж авіаквитків. Послідовність оформлення документів та основні вимоги щодо сертифікації посередницьких послуг з продажу авіаквитків.

Тема 6. Туристичні перевезення на залізничному транспорті

Технологія перевезення та обслуговування туристів на залізничному транспорті.

Організація спеціальних залізничних турів (турпоїздів).

Специфіка перевезення туристів залізничним транспортом за кордоном. Особливості залізничних перевезень на міжнародних маршрутах.

Тема 7. Морські та річкові перевезення і круїзи

Особливості обслуговування водним транспортом та формування круїзних територій. Особливості лінійних та каботажних маршрутів.

Організація круїзних туристичних маршрутів та їх специфіка.

Основні етапи організації перебування туристів на круїзному судні та особливості змісту програм обслуговування. Особливості організації берегового обслуговування туристів та організації екскурсійних програм.

Особливості перевезення туристів на паромах та переправах. Умови фрахтування суден на короткострокові перевезення: прогулянки вихідного дня, екскурсії, анімаційні заходи, дискотеки та тематичні вечори тощо.

Тема 8. Автотранспортне обслуговування туристів та організація перевезень автотранспортом

Види автотранспортних перевезень. Розробка туристичного автотранспортного маршруту. Визначення економічної ефективності рейсів та складання графіків руху. Розрахунок вартості проїзду.

Організація перевезень на регулярних маршрутах.

Особливості організації спеціалізованого автотранспортного маршруту. Організація прокату автомобілів.

БЛОК II. Туристичні формальності та технологія організації і умови здійснення туристичних подорожей.

Змістовий модуль 3. Туристичні формальності

Тема 9. Види туристичних формальностей та умови їх виконання

Поняття та основні види туристичних формальностей.

Світова та національна нормативно-законодавча база виконання туристичних формальностей. Перелік основних нормативних документів, які забезпечують спрощення туристичних формальностей та встановлення візового режиму в ряді країн світу.

Тема 10. Паспортно-візові формальності

Правила оформлення паспортів громадянам України для виїзду за кордон.

Оформлення в'їзних віз. Шенгенська угода та шенгенська віза: правила оформлення документів туристів.

Туристична віза та правила її оформлення в посольствах різних держав.

Тема 11. Митні, валютні та медико-санітарні туристичні формальності

Процедура митного догляду та правила оформлення митної декларації.

Основні реквізити митної декларації та порядок її заповнення. формальності. Правила перевезення валюти та інших цінностей через державний кордон України.

Медико-санітарні формальності для туристів. Епідеміологічно небезпечні території та правила поведінки туристів при здійсненні подорожей. Порядок надання медичної допомоги іноземним туристам на території України. Порядок надання медичної допомоги українським туристам на території іноземних держав. Місцеві туристичні формальності та збори.

Змістовий модуль 4. Технологія організації та умови здійснення туристичних подорожей

Тема 12. Страхування в туризмі та безпека туристичних подорожей

Правила і порядок страхування туристів та їх майна та порядок виплати страхових сум.

Порядок відшкодування страхових сум на медичне лікування. Дії застрахованого в разі настання страхового випадку.

Нормативно-правові акти щодо забезпечення безпеки туристичних подорожей.

Обов'язки туристів щодо дотримання правил поведінки в країні (місці) перебування) та формування сприятливого психологічного клімату в групі.

Обов'язки рецептивної туристичної фірми щодо надання допомоги в разі настання форс-мажорних обставин.

Тема 13. Туристичні документи та правила їх оформлення

Договір на туристичне обслуговування. Правила оформлення туристичних ваучерів.

Порядок заповнення та використання бланку туристичного ваучеру.

Інформаційні, облікові, розрахункові та звітні туристичні документи.

Оформлення документів туристичної групи (на виїзд за кордон; туристичної групи, що подорожує в межах України; дитячої туристичної групи).

Порядок та послідовність оформлення документів індивідуальних туристів. Перелік питань щодо поінформування туристів при здійсненні подорожей за кордон.

Тема 14. Організація туристичного обслуговування, його контроль, облік та розрахунки. Бронювання туристичного обслуговування.

Своєчасна та несвоєчасна ануляція туристичних послуг. Правила dead-line. Компенсація та штрафні санкції в разі несвоєчасної ануляції.

Процеси організації, обліку та контролю туристичного обслуговування.

Види та форми розрахунків за тур обслуговування.

Обов'язки представника туристичної фірми за кордоном та його повноваження.

Взаємозалік та бартерні відносини в туризмі.

Оформлення повернення коштів за невикористане обслуговування.

Процес бронювання послуг готельних, транспортних, екскурсійних підприємств. Правила взаємодії туристичної фірми та готельного підприємства.

Процеси замовлення послуг підприємств ресторанного господарства та узгодження меню. Каталоги пропозицій туристичних послуг підприємств-партнерів.

Оформлення замовлень на комплексне туристичне обслуговування. Оформлення бронювання туристичних послуг та дотримання технології бронювання.

Основні види автоматизованих систем бронювання та резервування в туризмі. Навички пошуку та підбору туру та бронювання пакетних турів в режимі on-line. Порядок бронювання в режимі on-line.

Визначення порядку бронювання через Internet. Підтвердження факту купівлі-продажу та форми оплати замовлених послуг.

Тема 15. Претензійна робота в туризмі

Порядок відшкодування втрат в разі невиконання або неякісного виконання туристичного обслуговування.

«Договірна» та «не договірна» шкода. Порядок компенсації витрат.

6.Заняття та екскурсії під час практики

1 день. Ознайомлення з метою та завданням практики.

Під час проходження практики на підприємствах туристичної індустрії здобувач вищої освіти на етапі ознайомлення з організацією роботи туристичного підприємства має здійснювати наступні види діяльності:

- вивчити маршрути за якими працює туристична фірма. Організаційні форми туризму та специфіку розробки маршрутів для них. Види маршрутів та їх характеристики. Аналіз попиту на певні види маршрутів.

- ознайомитись з організацією договірних відносин за всіма технологічними процесами туристичного підприємства (виробництво, реалізація та споживання туристських послуг). Співпраця з готельними, автотранспортними, страховими підприємствами, підприємствами, що надають інформаційні послуги. Агентський договір.

- ознайомитись з організацією обслуговування туристів на підприємстві. Ознайомлення з культурою обслуговування та якістю послуг, що надаються.

- ознайомитись з туристичними формальностями. Паспортно-візові формальності. Порядок виїзду за кордон неповнолітніх дітей. Вимоги до оформлення шенгенських віз. Вимоги посольств щодо документів (на прикладі однієї країни). Митні формальності. Відповідальність за порушення митних правил. Валютні та медико-санітарні туристичні формальності.

- ознайомитись з організацією транспортного обслуговування на підприємстві. Організація маршрутно-транспортних подорожей на даному підприємстві. Нормативно-правова база організації транспортних послуг різними видами транспорту. Угоди з підприємствами – постачальниками

турпослуг. Обов'язки підприємства щодо забезпечення безпеки туристів при здійсненні транспортних подорожей.

-ознайомитись з організацією страхування туристів. Умови страхування, вартість страхового полісу та умови відшкодування. Страхові випадки. «Зелена карта» для автомобільної подорожі країнами.

-ознайомитись з організацією екскурсійного обслуговування. Нормативні документи організації екскурсійної діяльності. Договір на екскурсійне обслуговування. Умови співпраці туристської фірми з екскурсоводами, гідами-перекладачами тощо.

-ознайомитись з організацією ділових подорожей. Види ділового туризму відповідно до мети. Особливості програми обслуговування для ділового туриста. Пропозиції туристичної фірми щодо обслуговування цього сектора. Інсенсив-подорожі.

-ознайомитись з особливостями обслуговування туристів при організації рекреаційних подорожей (лікувально-оздоровчі подорожі, подорожі на відпочинок тощо). Тематика та зміст рекреаційних турів, що пропонує туристське підприємство.

-ознайомитись з організацією релігійних подорожей. Напрямки релігійного туризму. Специфіка організації релігійних подорожей.

-ознайомитись з основними підходами до забезпечення реклами турпослуг. Оформлення стенду та рекламної продукції. Основні принципи реклами транспортних подорожей. Виставкова індустрія в діяльності туристичного підприємства. Правила організації та проведення виставкової діяльності.

2 день.

Під час проходження практики на підприємствах туристичної індустрії здобувач вищої освіти на етапі вивчення процесу створення турпродукту, організації туристичних подорожей має:

- охарактеризувати програми перебування туристів та вивчити особливості обслуговування різних категорій та типів клієнтів: іноземних туристів, що подорожують по Україні, вітчизняних туристів, що подорожують за межі України, та вітчизняних туристів, що подорожують по Україні;

- ознайомитися з особливостями обслуговування дитячих груп, забезпечення сімейного відпочинку, збірних груп, поїздок зі спортивно-оздоровчою метою, на лікування, екскурсійно-пізнавальною та рекреаційною метою та ін.;

- ознайомитися з особливостями створення програм перебування для різних категорій споживачів у відповідності до контингенту, мети подорожі, виду ринку (міжнародного: закордонного та іноземного; внутрішнього туризму) та інших факторів;

- визначити етапи проектування маршрутів і турів; створення туристичного продукту підприємства (фірми) та процесів обслуговування на кожному з них;

- проаналізувати ділові контакти із закордонними та вітчизняними виробниками туристичних послуг, дати характеристику договірних відносин з партнерами по організації туристичних подорожей

- розробити рекомендації щодо поліпшення туристичного продукту, розширення географії маршрутів та турів фірмою, удосконаленні технології та організації турів.

У діяльності туристичних підприємств проаналізувати:

- ступінь виконання плану та динаміку обсягу реалізації туристичних та туристсько-екскурсійних послуг у натуральних (чол., туро-дні) і вартісних показниках (у фактичних і порівняльних цінах);

- структуру наданих послуг в динаміці з точки зору: контингенту туристів (групові, індивідуальні, сімейні); внутрішнього туризму, іноземного, зарубіжного (в т.ч. за країнами прибуття); місця розміщення туристів (стаціонарна власна мережа, сезонна мережа, залучена мережа);

- структуру туристичного продукту в динаміці за окремими сегментами ринку;

- зміну обсягу наданих послуг по місяцях року, визначити сезонні коливання в реалізованому попиті на послуги підприємства впродовж року (сезонна хвиля);

3 день.

З метою визначення та дослідження процесів, що забезпечують ефективну діяльність туристичного підприємства здобувачу вищої освіти необхідно вивчити:

- інформаційно-довідкове забезпечення створення турпродукту;
- комп'ютерне забезпечення прикладними програмами для створення, просування на ринку та реалізації турпродукту підприємства (фірми).

Запропонувати рекомендації щодо впровадження нових інформаційних технологій в роботі туристичного підприємства (фірми);

- проаналізувати діяльність підприємства щодо аквізиції туристів та роботи фірми по пошуку клієнтури і створення банку даних.

- дати рекомендації щодо поліпшення роботи по залученню туристів туристичним підприємством.

З метою оволодіння практичними навичками технології організації туристичних подорожей здобувач вищої освіти має:

- вивчити процеси резервування та бронювання; безпосередньо саму організацію туристичного обслуговування; контроль за дотриманням умов подорожі; умови розрахунків за туристичне обслуговування між клієнтами та турфірмою, між турфірмою та виробниками турпослуг; облік та контроль туристичного обслуговування. Навести приклади документального оформлення всіх вищезазначених процесів;

- вивчити роботу туристичного підприємства по наданню основних, додаткових та спеціалізованих туристичних послуг;

- вивчити роботу туристичного підприємства наданню транспортних послуг туристам: охарактеризувати види транспорту, що використовуються

для організації туристичного обслуговування, умов перевезення, залізно-дорожнім, авіа-, авто- та морським (річковим) транспортом;

- вивчити роботу туристичного підприємства (фірми) по наданню паспортно-візових послуг: робота з державними та консульськими установами по наданню паспортних послуг; робота з посольствами іноземних держав по акредитації та оформленню в'їзних віз; правила реєстрації документів іноземних громадян, що тимчасово перебувають в Україні;

- вивчити організацію страхування туристів туристичним підприємством (фірмою) та страхування транспортних засобів;

- дослідити та охарактеризувати роботу туристичної фірми по забезпеченню безпеки туристичних подорожей;

- вивчити організацію роботи по документальному оформленню груп та індивідуальних туристів на виїзд за кордон та подорожей по Україні;

- вимоги до складання фінансово-організаційного звіту про здійснення туристичної подорожі. Навести приклади документального оформлення групових та індивідуальних поїздок.

- дати рекомендації (пропозиції) щодо вдосконалення технології та організації обслуговування туристів, документального оформлення процесів обслуговування туристів.

4 день. Розробка туру (за вільним вибором виду та регіону туристичної подорожі).

5 день. Оформлення звіту навчальної практики та його захист.

7. Форми і методи контролю.

Кожен студент повинен виконувати усі практичні роботи. Під час виконання практичних робіт перевіряються теоретичні знання і практичні вміння, які отримані під час виконання роботи. Після виконання практичних робіт проводиться співбесіда зі студентами. На її підставі зараховується виконання практичної роботи кожному студенту. Хід практичної роботи відображається студентами в щоденнику.

8. Підведення підсумків. Завершальним етапом навчальної практики є розробка туру (за вільним вибором виду та регіону туристичної подорожі). Також складається груповий звіт з практики з виконанням індивідуальних завдань.

9. Вимоги до звіту

Звіт з проходження навчальної практики є основним підсумковим документом, що надає можливість проаналізувати і оцінити діяльність здобувача вищої освіти під час проходження практики.

Кожен здобувач вищої освіти виконує індивідуальне завдання та оформлює груповий звіт, який подається до захисту в останній день навчальної практики.

Текстова частина виконується на листах формату А-4. Ліве поле – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 10 мм. Шрифт Times New Roman 14, інтервал – 1.5. Звіт повинен мати титульний лист, зміст, основну частину (згідно завдання та програми практики), висновки, список використаної літератури, додатки. Загальний обсяг звіту – 35-50 сторінок. Схеми, рекламні матеріали, копії документів, фотографії подаються у додатках. Текст повинен бути стислим, лаконічним. Не допускається переписування текстів і цифрових даних з підручників.

Структура групового звіту вміщує такі розділи:

Вступ. Мета та завдання практики.

1. Соціально-економічні передумови створення підприємств індустрії туризму.

1.1. Географічна характеристика та туристично-рекреаційні ресурси регіону проходження практики

1.2. Проблеми розвитку туризму у регіоні проходження практики

1.3. Вплив туризму на інші сфери господарства в регіоні проходження практики.

2. Загальна характеристика туристичного підприємства

2.1. Місце розташування та місія підприємства.

2.2. Туристичні продукти, послуги, ділові партнери, конкуренти та споживачі даного підприємства

2.3. Організаційна структура підприємства

2.4. Договірні відносини з партнерами та клієнтами

2.5. Передові форми та методи управління і організації планово-економічної роботи, маркетингової діяльності, що застосовуються на підприємстві

2.5. Статистичні дані щодо обсягу реалізації туристичного продукту

3. Практична частина

3.1. Виробничі екскурсії

3.2. Індивідуальне завдання

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

10. Критерії оцінювання

Навчальна практика, входить до складу інтегрованої навчальної дисципліни, оцінюється за 100-бальною шкалою і ECTS, а рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни визначається як середнє арифметичне.

Навчальна практика оцінюється за наступною схемою:

Кожен змістовий модуль програми (поточний контроль) - по 15 балів,

Індивідуальне завдання – 15 балів,

Оформлення звіту з практики – 15 балів,

Захист звіту – 10 балів.

Підсумкова оцінка максимально – 100 балів.

Оцінка кожного змістового модуля навчальної практики складається з оцінки за теоретичні знання (5 балів) і оцінки за отримані вміння (10 балів), що у сумі складає до 15 балів.

Критерії оцінювання практичних вмінь

13-15 балів	Студент демонструє повні й глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь і навичок, правильне та обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях, високу комунікативну культуру, дотримується виробничої дисципліни.
10-12 бали	Студент виявляє достатній рівень знань навчального матеріалу та практичного їх застосування, володіє необхідними уміннями та навичками для вирішення завдань, допускає окремі несуттєві помилки та неточності, демонструє високу комунікативну культуру, дотримується виробничої дисципліни.
7-9 бали	Студент засвоїв основний навчальний матеріал, на достатньому рівні володіє необхідними уміннями та навичками для вирішення стандартних завдань, проте допускає неточності, не виявляє самостійності суджень, демонструє недоліки комунікативної культури та несуттєві порушення виробничої дисципліни
4-6 бали	Студент поверхнево засвоїв основний матеріал, не виявляє самостійності суджень, не завжди здатен вирішувати стандартні завдання, допускає порушення виробничої дисципліни.
1-3 бали	Студент не володіє необхідними знаннями, уміннями й навичками, науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури та систематично порушує виробничу дисципліну.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Індивідуальні завдання

Розробка туру (за вільним вибором виду та регіону туристичної подорожі).

Приклад оформлення розробки туру.

З урахуванням вищенаведених пропозицій та з метою збільшення кількості клієнтів туристичного агентства «КАРАВАН-travel», яке є провідним у місті Мелітополі в напрямку пропозиції видів міжнародного туризму, нами розроблено екскурсійно-пізнавальний подієвий тур до Чехії «Середньовічна Чехія запрошує» за маршрутом «Київ-Прага-Кутна Гора-Прага-Карлові Вари-Прага-Вишеград-Прага-Київ».

1. Загальна характеристика регіону подорожі.

Чехія є однією з самих відвідуваних країн світу, дивовижна за своєю красою та різноманітністю. Сьогодні в Чехії сконцентровано понад 130 історичних комплексів, кожен з яких по-своєму унікальний. Деякі об'єкти, такі як Чеський Крумлов, Кромнержиж, Літомишль та інші, занесені до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Курорти Чехії - Карлові Вари, Маріанські Лазні, Подебради та інші, відомі своїми цілющими джерелами та грязями.

Країна має сприятливі кліматичні умови, різноманітний рельєф: засніжені вершини, гірські річки, степи, соснові ліси, дзеркальні озера, велика кількість національних природних парків.

Крім цього Чехія та її столиця - Прага відомі своїм історичним минулим, а старовинні замки та історичні міста збережені завдяки дбайливому ставленню до пам'яток архітектури; також особливої уваги заслуговує проведення в країні подієвих свят, які приваблюють туристів, учасників подієвих турів. Не виключенням є фестивалі пива в Празі.

Таким чином, Чехія дуже перспективна країна для організації туристичної діяльності, має міцний туристичний потенціал та розвинуту індустрію туризму, що сприяє розвитку різних видів туристичної діяльності та екскурсійних програм.

Програма запропонованого туру є оптимальною, тому що відповідає тематичній спрямованості розробленого туру, враховує побажання туристів відносно об'єктів відвідування, які не входять до раніш визначеної екскурсійної програми.

Тур розрахований на відвідування країни в найбільш сприятливий період року (з кінця квітня до початку червня) та пропонує знайомство з неповторною атмосферою однієї з найкрасивіших європейських столиць - Праги, а також з культурою, традиціями місцевого населення, середньовічною архітектурою та замками країни, участю у національному події святі.

2. Програма туру.

Тур «Середньовічна Чехія запрошує».

Тривалість - 6 днів/5 ночівель.

2.1. Розробка програми туру за маршрутом: Київ-Прага-Кутна Гора-Прага-Карлові Вари-Прага-Вишеград-Прага-Київ:

1-й день

4:30 - Виліт з м. Київ, аеропорт «Бориспіль» - «Міжнародні Авіалінії України».

8:00 - Прибуття до м. Прага. Трансфер до готелю «RESIDENCE SELECT». Розміщення, сніданок.

10:00 - Оглядова пішохідна екскурсійна програма «Старе Місто та Єврейський квартал» включає відвідування: Карлов Міст (найстаріший з 18 мостів, міст через річку Влтаву), площі Хрестоносців, Староміської площі, курантів Орлой та кварталу Іозефів.

13:30 - Вільний час.

15:30 - Екскурсійна програма «Замки Нелагозовець та Мельник»: колекції живопису, сад, виноградники; відвідування винних погребів та дегустація напоїв.

18:30 - Вільний час.

19:30 - Вечеря. Ночівля в готелі.

2-й день.

9:00 - Сніданок.

10:00 - Переїзд до м. Кутна Гора.

11:00 - Екскурсійна програма «Кутна Гора»; відвідування Музею Градек, рудників срібла, костелу Всіх Святих, кафедрального собору Св. Варвари, Монетного двору.

Кутна гора - це живописне середньовічне місто з готичною архітектурою, вузькими провулками та гарними площами, яке знаходиться в Центральній Богемії в 60-ти км. від Праги, в XVI столітті стало економічним центром Богемії. Предметом гордості міста є собор Св. Варвари, інтер'єр якого розписаний середньовічними фресками, на яких зображено світське життя середньовічного шахтарського містечка Кутна Гора. Інша примітна будівля - гірський музей Градек, присвячений історії видобутку срібла. Особливо музей цінний тим, що через нього можна потрапити на екскурсію до середньовічних шахт. Ще одним цікавим місцем є Італійський двір, який колись був королівським монетним двором. Зараз в споруді знаходяться експозиції «Королівський монетний двір» та «Світ монет та медалей Чехії».

18:00 - Переїзд до м. Прага. Вільний час.

19:30 - Вечеря. Ночівля в готелі.

3-й день.

9:00 - Сніданок.

10:00 - Переїзд до м. Карлови Вари.

11:00 - Екскурсійна програма «Таємницями Карлових Вар».

Карлові Вари - місто-курорт, відомий своїми цілющими джерелами. По шляху подорожі відвідування торгівельного центру «Лапіс», де туристи зможуть придбати вироби із золота та срібла. Карлові Вари - місто-курорт Чехії, який відомий своїми термальними джерелами, за легендою відкритими чеським королем Карлом VI ще в XVI столітті під час полювання на оленя. На протязі багатьох століть у Карлових Варах удосконалювались методи лікування. Місто представляє собою рідкісне поєднання старих традицій та модерну. Дерев'яні будиночки водолікувальниць поряд з новітніми і сучасними конструкціями, виглядають таємничо і романтично.

18:00 - Переїзд до м. Прага.

19:30 - Вечеря. Ночівля в готелі.

4-й день.

9:00 - Сніданок.

10:00 - Переїзд до м. Вишеград.

14:00 - Екскурсійна програма «Замок Вишеград і Празький Град»: резиденція чеських королів, відвідування кафедрального собору Св. Вита.

19:00 – Переїзд до м. Прага.

19:30 - Вечеря. Ночівля в готелі.

5-й день.

9:00 - Сніданок.

10:00 - Екскурсійна програма до замку «Ємниште», під час якої туристи зможуть насолодитися концертом органної музики в місцевому кафедральному соборі. Можна пообідати в чеському ресторані «Чертовка».

16:00 - Екскурсійна програма «Чарівний вечір в казковому замку Сіхров»: колекція живопису та народного мистецтва.

19:30- Вечеря. Ночівля в готелі.

6-й день.

9:00 - Сніданок.

10:00 Звільнення номерів, речі переносяться в контрольні номери. Вільний час.

12:00 - Від'їзд на автобусі в аеропорт до рейсу о 13 годині.

Необхідно зазначити, що учасники даного туру можуть протягом 4 днів приймати участь у Півному фестивалі у Празі.

Чехія зі стародавніх часів славиться виробництвом пива та посідає провідні позиції у цьому напрямку серед країн ЄТМ. З 2008 р. в Празі започатковано проведення щорічного фестивалю хмільного і солодового пива, який вже традиційно проводиться в травні місяці на протязі 17 днів. У Чехії виробляють не лише «Крушовіце», «Старопрамен» і «Козел», але існують і десятки приватних, невеликих пивоварень, продукція яких не поступається найпопулярнішими марками.

Цю тематичну подію щорічно відвідують тисячі туристів, основна мета - дегустація півних напоїв, участь у святкових веселих заходах (спів, танці). Свято організовується в Летенських садах на лівому березі Влтави, в Летенських садах. У учасників фестивалю є можливість скоштувати понад 100 сортів чеського й іноземного пива, яке виготовленого за перевіреними століттями рецептами, здійснити дегустацію абсолютно нових смаків сучасних пивоварів.

На фестивалі гурманів чекають справжні гастрономічні дійства, пропонуються страви національної чеської кухні в кращому виконанні: свіжі фреші, домашній лімонад, продукція місцевих виноробів, кава та незвичайні десерти. Організатори фестивалю намагаються щороку розширювати межі і вигадують щось нове.

Всі основні заходи даного тематичного підвиду подієвого туризму відбуваються всередині великого намету на 4-10 тис. учасників. Усередині намету розташована VIP-секція, тут безкоштовно надають холодні закуски і зустрічають привітальними напоєм, а поряд велика відкрита тераса. Відвідування фестивалю не обмежується дегустацією страв і напоїв, у програмі організаторами передбачено концерти рок-груп, комедійні вистави, виступи фольклорних колективів. Для відвідувачів з дітьми створено ігрові майданчики, тематичні атракціони.

Колориту святковій події додають одягнені в національні костюми офіціанти. А щоб злегка захмелілі після 2-3 келихів гості трохи струснулися, бравий солдат Швейк запропонує взяти участь у конкурсі. В останній день обирають три найкращі сорти пива, які нагороджують медалями.

Завдяки проведенню даного фестивалю в Празі серед іноземних туристів зросла популярність місцевих броварень, які раніше були відомі хіба що відвідувачам з навколишніх районів. У зв'язку з тим, що вхід на фестиваль відкритий з 12:00 до 24:00 годин учасники туру мають можливість прийняти здійснювати дегустацію напоїв та страв під час ночівель у Празі, але вартість даних послуг сплачується окремо.

Ціна одного квитка: 100 CZK звичайний і 400 CZK - VIP, на весь термін фестивалю. За напої та їжу можна розплачуватися на вході в касі, для чого необхідно придбати карту фестивалю та відразу покласти 200, 500 або 1000 CZK, а далі поповнювати за необхідності.

2.2. Розрахунок вартості туру: Загальні умови: Маршрут: Київ-Прага-Кутна Гора-Прага-Карлові Вари- Прага-Вишеград-Прага-Київ.

Термін: 6 днів.

Кількість туристів в групі: 12 осіб.

Транспортне обслуговування:

- переліт до м. Прага авіакомпанією «Міжнародні Авіалінії України»: 170€;
 - автобус Прага - замки «Незагозовець» та «Мельник» - Прага - Кутна Гора-Прага - Карлові Вари -Прага - замки «Вишеград» і «Пражський град» - Прага -замок «Ємниште» - Прага - 450€. Надається фірмою-партнером «Прага-тур».

Оформлення медичної страховки: 70€.

Послуги фірми: включають зустріч, замовлення автобусу, оформлення медичну страховку, трансфер до аеропорту, бронювання авіаквитків, бронювання готелю, організація екскурсійних програм.

Проживання: у готелі «RESIDENCE SELECT» ***, у двомісних номерах. Вартість проживання на одну особу на 6 днів складає 330 €.

У номерах є всі зручності (душ, телевізор, телефон, міні-бар). Харчування 2-х разове: Сніданок - 10€; Вечеря -14€.

У вартість входить:

Оформлення закордонного паспорта за необхідністю; проживання у вказаному готелі до 12:00 останнього дня. Після сніданку на останній день група збирає свої речі та залишає їх у контрольному номері; дворазове харчування (сніданок у готелі, обід залежно від програми); екскурсії згідно програми; вхідні квитки в музеї згідно програми; постійний супровід гіда-екскурсовода; трансфер аеропорт - готель - аеропорт.

Робота гіда-екскурсовода: 50,00 €/день - 250 € за 5 днів.

Екскурсовод проживає в Празі, працює від фірми «Прага - тур».

2.3. Важлива інформація для туриста:

1. При собі мати паспорт, дозвіл на в'їзд в країну.
2. Для збереження здоров'я під час подорожі, необхідно взяти з собою необхідні ліки, якими користуються туристи.
3. Подорожуючи, треба взяти речі для будь якої погоди, купальні костюми та рушники.
4. Не залишати без нагляду гроші, цінні речі та документи.
5. Дотримуватися правил поведінки та вимог щодо збереження об'єктів історії та культури природи.
6. Не порушувати громадський порядок, дотримуватись правил поведінки та протипожежної безпеки в автобусі, місцях проживання та перебування.

7. Відшкодовувати збитки, завданні неправомірними діями.

2.4. Кошторис по відправленню туристів:

Авіаперельот в два кінця: $170 \text{ €} \times 12 = 2040 \text{ €}$.

Автобус: $37,5 \text{ €} \times 12 = 450 \text{ €}$.

Проживання в готелі та харчування: на одну особу: $330 + (24 \times 5) + 10 = 460 \text{ €}$; на 12 осіб: $460 \times 12 = 5520 \text{ €}$;

Проживання разом з проїздом: $5520 + 450 = 8010 \text{ €}$.

Екскурсії: на одну особу: 50 €. на 12 осіб: $50 \times 12 = 600 \text{ €}$.

Оформлення шенгенської візи (за необхідністю): $70 \times 12 = 840 \text{ €}$.

Разом:

Послуги фірми складають: $(9450 \text{ €} \times 10\%) : 100\% = 945 \text{ €}$.

Прибуток фірми (10% вартості витрат) $(9450 + 945) \times 10\% : 100\% = 1039,5 \text{ €}$.

Загальна вартість туру на всю групу:

$9450 + 945 + 1039,5 = 11434,5 \text{ €}$,

З послугами гіда: $11434,5 + 250 = 11684,5 \text{ €}$.

Вартість туру на 1 туриста:

з урахуванням візового контролю: $11684,5 / 12 = 973,71 \text{ €}$;

без урахування візового контролю: $973,71 - 70 = 903,71$ €.

Таким чином, ми вважаємо, що запропонований туристичному підприємству «КАРАВАН-travel» з метою надання якісних послуг споживачам розроблений новий туристичний маршрут «Середньовічна Чехія запрошує» буде сприяти його подальшому розвитку та привабленню нових туристів і екскурсантів.

12. Перелік навчально-методичної літератури

Основна

1. Сажнева Н.М., Арсененко І.А. Організація туризму (практичні та самостійні роботи): Навчальний посібник. – Мелітополь: Люкс, 2011. – 216 с.:іл.
2. Методичні рекомендації для практичних і самостійних робіт з дисципліни „Організація туризму (Організація туристичних подорожей)» для студентів Галузі знань 24 Сфера обслуговування, спеціальності 242 Туризм / Уклад.: к.геогр.н., доц. Арсененко І. А. – Мелітополь, 2019. – 121 с.
3. Аріон О.В. Організація транспортного обслуговування туристів: навчальний посібник / О. В. Аріон. – К.: Альтерпрес, 2008. – 192 с.
4. Галасюк С.С., Нездоймінов С.Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник. Друге видання, доповнене і допрацьоване/ С.С.Галасюк, С.Г.Нездоймінов. - Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС., 2016. - 248 с.
5. Герасименко В.Г. Організація надання туристичних послуг: навч. пос./ В.Г. Герасименко, С.С. Галасюк. - Одеса: Атлант, 2014. - 244 с.
6. Михайліченко Г.І. Організація туризму: Опорний конспект лекцій. Ч.2. Організація маршрутів та турів / Г. І. Михайліченко. – К.: КНТЕУ, 2011. – 141 с.
7. Любіцева О.О. Методика розробки турів: навчальний посібник / О. О. Любіцева. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Альтерпрес, 2018. – 300 с.
8. Мальська М.П. Планування туристичної діяльності: підручник / М. П. Мальська, О. Ю. Бордун; Міністерство Освіти і науки України. – К.: Знання, 2010. – 310 с.
9. Мальська М.П. Туристичний бізнес: теорія та практика: навчальний посібник / М. П. Мальська, В. В. Худо. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 424 с.
10. Сокол Т. Г. Організація туристичної діяльності в Україні: навчальний посібник. – К.: Рокор, 2019. – 200 с.
11. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності / Т.Г.Сокол; за заг.ред. Орлова В.Ф. – К.: Грамота, 2016. – 264 с.
12. Робоча програма виробничої (технологічної) практики для студентів освітнього рівня бакалавр, які навчаються за спеціальністю 242 "Туризм". – Розробники: Коротун С.І., к.геогр.н., доцент, завідувач кафедри туризму; Яковишина М.С., старший викладач кафедри туризму. - Рівне: НУВГП, 2017. – 16 с.

13. Україна. Закони. Законодавство України про туризм і готельну справу: збірник офіційних текстів законів станом на 2 вересня 2012 року / Україна. Закони. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 242 с.

Допоміжна

1. Бабарицька В. К. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення турпродукту: навчальний посібник / В. К. Бабарицька, О. Ю. Малиновська – К.: Альтерпрес, 2014. – 288 с.
2. Кірпа Г.М. Залізничі України: Історичний нарис / Г. М. Кірпа, В. М. Пшінько – Дніпропетровськ: Арт-прес, 2011. – 328 с.
3. Ковальчук А. С. Організація і технологія обслуговування туристів туристичною фірмою: навчально-методичний посібник / А.С. Ковальчук – Львів: ВКП "ВМС", 2015. – 212 с.
4. Новікова А.М. Україна в системі міжнародних транспортних коридорів / А.М. Новікова – К.: НІПМБ, 2013. – 494 с.
5. Нормативно-правові акти України з питань туризму: Збірник законодавчих та нормативних актів / Упоряд. М. І. Камлик. – К.: Атіка, 2014. – 464 с.
6. Офіційний вісник України: Щотижневий збірник актів законодавства / Міністерство юстиції України. – К., 2003-2013.
7. Охріменко О. О. Страхування у сфері туризму та готельного господарства: навчальний посібник / О. О. Охріменко – К.: Вища школа, 2013. – 258 с.
8. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Збірник нормативно-правових актів / під заг. ред. проф. В. К. Федорченка; Київ. ун-т туризму, економіки і права. – К.: Юрінком Інтер, 2022. – 640 с.
9. Правила перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України / Затверджені наказом Міністерства транспорту України № 297 від 20 липня 1998 р. – К.: Транспорт України, 1998. – 127 с.
10. Фастовець О.О. Організація транспортних подорожей та перевезень / О.О. Фастовець – К.: Вид-во ФПУ, 2017. – 233 с.

13.Інформаційні ресурси в інтернет

1. Верховна рада України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
2. Войтушенко О.П. Новітні підходи до сучасних туристичних авіаційних перевезень / О.П.Войтушенко // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. – 2021. – Випуск 11. – С. 275 – 283. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tourlib.net
3. Державне агентство України з туризму та курортів. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tourism.gov.ua
4. Новик В.С. Світовий досвід організації міжнародного авіаційного транспортного сполучення / В.С.Новик // Вісник Чернівецького

- торговельно-економічного інститут. – 2022. – Економічні науки. – Випуск III (47). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tourlib.net
5. Сиволовська О.В. Розробка туристичних маршрутів як напрямку диференціації діяльності на залізничному транспорті. / О.В.Сиволовська, О.Г.Шаля. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tourlib.net
 6. Украинская туристическая информационная система [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.utis.com.ua
 7. Regent seven seas cruises. All inclusive cruises and Luxury cruise [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rssc.com/voyage>.
 8. Train tours, Train vacations, Train trips [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.railsnw.com/tours>.